

Písně: 314, 105, 373, 191, 378

Introit: *Žalm* 105,1-4

Čtení: *Jan* 1,29-34

Poslání: *List Římanům* 8,14-17

Text kázání: *Soudců* 13,24b-14,4

„I porodila Manóachova žena syna a dala mu jméno Samson. Chlapec vyrostl a Hospodin mu žehnal. A duch Hospodinův ho začal ponoukat v Danovském táboře mezi Soreou a Eštaólem. Samson sestoupil do Timnaty a spatřil v Timnatě ženu z pelištejských dcer. Když se vrátil, sdělil svému otci a matce: «V Timnatě jsem spatřil ženu z pelištejských dcer. Nuže, vezměte mi ji za ženu!» Ale otec s matkou mu bránili: «Což není žádná mezi dcerami tvých bratří a všeho mého lidu, že si jdeš pro ženu mezi pelištejské neobřezance?» Samson však svému otci odpověděl: «Vezmi pro mne tuto, protože to je v mých očích ta pravá!» Otec s matkou netušili, že je to od Hospodina, že hledá záminku proti Pelištejcům; toho času totiž vládli nad Izraelem Pelištejci.“

Tak, a hrdinu máme na světě. Matka ho pojmenovala Samson. Tedy hezky po hebrejsku Šimšón – doslova „Sluneční“, volněji „Sluncem zářící“. Proč dala dítěti toto jméno? Že by se jí hlavou honilo totéž, co prorokyni Debóře, když opěvovala vítězství Božího lidu nad Kenaanci za soudce Báraka? „Ať zhynou všichni Tvoji nepřátelé, Hospodine, / ale ti, kdo Tě milují, / ať jsou jako *slunce* vycházející v plné síle“ (*Sd* 5,31). Možná to vypravěč naznačit chtěl. Aby měl posluchač jasno, že z nemohoucího novorozence bude už brzy vyzařovat moc a síla ku pomoci deptaným. A předzvěstí oné sálavé moci a síly k zachraňování z nesvobody budou Samsonovy nikdy nestříhané prameny vlasů. Kadeře nazíra dlouhé jak paprsky slunce. „Břítva nevstoupí na jeho hlavu“, tak to pověděl posel nebes, když navštívil Manóacha a jeho do té doby neplodnou ženu (*Sd* 13,2-14).

„Chlapec vyrostl a Hospodin mu žehnal“ (*Sd* 13,24b). Jako bychom i dnes slyšeli ozvěnou evangelistu Lukáše, když vypráví příběh Ježíše, toho vyvoleného nazorejského. Hned v druhé kapitole svých obrazů ze života syna Božího o něm říká: „Dítě rostlo v síle a moudrosti a milost Boží byla s ním“ (*L* 2,40). Zvláštní, že u žádného z předchozích soudců starozákonní vypravěč o Božím požehnání neříká nic podobného. Teď je to podle něj důležité: Samson, poslední z velkých *šoftím* Izraele, poslední v řadě, výjimečný, zvláštní prostě je.

Všimněme si jedné věci, zdánlivé drobnosti. Vypravěč Samsonova příběhu neváhá do své hrdinské epeje zapracovat ne jeden zázračný motiv. Už jsme potkali nečekané početí neplodné ženy, sledovali jsme anděla stoupajícího v plamenech ohně zpátky do nebes. Hodně toho ještě vyslechneme o kromobyčejných siláckých kouscích tohoto izraelského héra. Ale přes veškerou fantasy licenci, náš příběh někdy zůstává vcelku cudně při zemi. Na rozdíl od starověkých tradic o různých polobožských hrdinech se nám třeba Samsonovo dětství odvine před očima s téměř věcnou střízlivostí. „Chlapec vyrostl a Hospodin mu žehnal“. Vždyť takhle prostě a vděčně bychom to rádi říkali i o našich dcerách a synech a vnucích a vnučkách.

Biblický vypravěč ze Samsona nedělá zázračné dítě. Necítí potřebu jeho příběh vyšperkovat něčím, co by ho postavilo do stejného světla jako jeho řeckého konkurenta Hérakla. Ten už se měl jako osmiměsíční dítko v kolíbce předvést světu jako správný hérós, když vlastnoručně zaškrtil dva obří hady. Života ho měly zbavit z příkazu bohyně Héry, která nebyla příliš tolerantní k záletům svého chotě Dia ... A koneckonců bohu díky za to, že se nám do kánonu Nového zákona nedostaly všechny ty historiky z apokryfních evangelií, které líčí čáry máry prepubertálního Ježíška. Ani se o Samsonovi nedovíme, že by dostal hned na začátku své dráhy vysvoboditele a zachránce Izraele do vínku nějaké kromobyčejné zbraně. Nikdo ho k zápasu o svobodu Izraele nevyzbrojil – tak jako Hérakla – Apollónovým lukem a šípy, Hermovým mečem, Héfaistovým brněním či Athéniným pláštěm (srv. Apollodóros, *Bibliothéké* II, 71). Boží požehnání je prostě klíčovější než supervýzbroj. Podstatně mocnější, dosažitelnější.

„Pak začal Samsona ponoukat *Hospodinův Duch* v Danovském táboře mezi Soreou a Eštaólem“ (*Sd* 13,25). Špatně se překládá sloveso (*p-‘-m) užitá v hebrejském originálu. Už starověkým převodům dělalo potíže. Ale každopádně se jím chce říci, že akci zde dává do pohybu sám

Pán Bůh. Nejde o Samsonovu volbu být hrdinou. Ani o osudové předurčení. To Duch Hospodinův rozjíždí a tvoří věci nové. Nečekaně, nevypočitatelně. To on inspiruje v konkrétní chvíli ke konkrétním činům. To on dává směr našim krokům tehdy, když my sami ještě třeba tápeme. A jako bychom touhle starozákonní zvěstí opět slyšeli proznívající ježíšovské tóny. Tóny, které nám při prvním biblickém čtení od stolu Páně připomněla slova Jana Křtitele: „Spatřil jsem, jak (na Ježíše) sestoupil Duch jako holubice z nebe a zůstal na něm ... (A) ten, který mě poslal křtít vodou, mi řekl: «Na koho spatříš sestupovat Ducha a zůstat na něm, to je ten, který křtí Duchem svatým.» Já jsem to viděl a dosvědčuji, že Ježíš je Syn Boží.“ Je to tak: Jako se Hospodin přiznává k mistru z Nazaretu ještě před jeho vystoupením na veřejnosti, tak říká své „ano“ i k dílu vysvobození, jež započne Samson.

Teprve teď se to může pořádně rozjet. Když vstupuje do hry Duch, začínají se dít věci. A někdy to přijde ze směru, že se jeden nestačí divit. „Samson sestoupil do Timnaty a spatřil v Timnatě ženu z pelištejských dcer. Když se vrátil, sdělil svému otci a matce: «V Timnatě jsem spatřil ženu z pelištejských dcer. Nuže, vezměte mi ji za ženu!» Ale otec s matkou mu bránili: «Což není žádná mezi dcerami tvých bratří a všeho mého lidu, že si jdeš pro ženu mezi pelištejské neobřezance?» Samson však svému otci odpověděl: «Vezmi pro mne tuto, protože to je v mých očích ta pravá!»“ (Sd 14,1-3). Už to tak vypadá: Samson vyrazil do terénu – za děvčaty. Skoro jak to slunce, o kterém říká žalmista: „Bůh slunci na nebi postavil stan. / Ono jak ženich z komnaty vyjde, / vesele jako silák, když běží k cíli“ (Ž 19,6). Rozjetou žhavou kouli na její dráze nikdo nezastaví. A už vůbec ne rodiče.

Novodobí komentátoři a kazatelé se občas rádi štelují do role kritiků Samsonovy morálky. S oblibou mu vytýkají, že ten a ten počín vlastně nebyl moc mravný ani v době jeho ani v naší. Že si vlastně dělal, co chtěl. Hmm ... Jestliže se tu mluví o svatbě, posluchači může přijít na mysl, proč nepadne ani slovo o lásce, odpovědnosti, o vztahu, nebo aspoň o té zamilovanosti a libidu. Tady ovšem pozor! Takto uvažovat o *literárním* hrdinovi, je poněkud nepředložené. Biblické vyprávění o posledním z velkých soudců izraelského dávnověku není ani životopisný esej, ani lekce z etiky (od toho měl Boží lid Staré smlouvy Tóru a lid Nové smlouvy její svěží výklad v Ježíšových kázáních). A v žádném případě to není lekce z párové terapie o tzv. potřebách mých a tvých a jeho a jejích ... Starozákonní tradice o Samsonovi je především příběh. V prvním plánu příběh izraelského hrdy, výjimečného, charismatického. Ale neztrácejme ze zřetele, že *hlavně* je to příběh o Božím zásahu ve prospěch lidu sužovaného nesvobodou a nespravedlností. O Božím nasazení pro devastované lidství.

Tak neházejme soudce Izraele do jednoho pytle s Héraklem, do jehož ložnice nechávali řečtí mytografové uléhat královské dcery jak na běžícím pásu proto, že bez milostných avantýr se to u „správného hrdy“ prostě neobejde. Samson to má od vypravěče ložené jinak. Jak ostatně biblický autor dovysvětlí vzápětí: „(Jeho) otec s matkou netušili, že je to od Hospodina, že (Samson) hledá záminku proti Pelištejcům; toho času totiž vládli nad Izraelem Pelištejci“ (v. 4). Duch Hospodinův rozjel záchrannou misi. A Samson chystá operaci přímo v týlu nepřítele. Tak těm jeho vdavkám s pelištejskou slečnou rozumějme, s kusem nadsázky, spíš v duchu fikce *à la* agent 007: „Bond. James Bond. Agent ve službách jejího Veličenstva. Vodku s Martini – protřepat, nemíchat. A k tomu klidně jednu špiónku zneprátelené mocnosti. Samozřejmě v zájmu Britské koruny.“ V našem vyprávění bychom tedy někde na cestě mezi Timnatou a Soreou mohli zaslechnout třeba: „Samson, tedy Šimšón. Šimšón ben Manóach. Nazír ve službách Panovníka Hospodina. Dvojku si nedám – ve službě nepiju. Ovšem Pelištejkou v zájmu Božího lidu nepohrdnu.“

Nyní už bez nadsázky: V dnešním biblickém vyprávění nejsme svědky frivolního sledování vlastních zájmů. Možná právě naopak. Nejde tu spíš zvláštním způsobem o to, že člověk své tzv. potřeby (třeba i vztahové) umí dát do závorky? Třeba jen na čas, třeba právě v době postní – ale v zájmu něčeho se ho přesahuje? V zájmu toho kristovsky osvobozujícího? V zájmu ježíšovských zápasů o člověka znovu a znovu zotročovaného, o lidství napořád dehtané vším tím pelištejským okolo nás i uvnitř nás samých? Napořád to asi nejde, ani to není zdravé – i Samson se na konci svého příběhu zamiluje, osudově a osudně – v údolí Sórék. Každý z nás své potřeby prostě má, o tom žádná. Ale upřednostňovat pořád jen sám sebe svědčí spíš o tom, že v našich životech Duch Boží schází na úbytě.

Amen.